

DRAMMEN
KOMMUNE

Økonomirapport per oktober 2021

Versjon 16. desember 2021

- Et godt sted å leve

Økonomirapport per oktober 2021

Innhold

Sammendrag	3
Økonomiske konsekvenser av pandemien	4
Sentrale poster	6
Skatt og rammetilskudd	6
Andre sentrale inntekter	9
Sentrale utgifter	10
Finansielle poster	11
Kommunens tjenestoområder	12
Hovedoversikt per oktober 2021	14

Sammendrag

Oktober rapporten vil normalt presentere det økonomiske resultatet pr. utgangen av oktober. Som kjent har rådmannen revidert skatteanslaget kraftig gjennom året med en oppjustering på 47,7 millioner kroner i 1.tertial og 33,5 millioner kroner i 2.tertial. Rådmannen har valgt å avvende oktober rapporten til skattetallene for november foreligger, da dette er den største og viktigste skattemåneden, og således vil gi et bedre grunnlag for å vurdere årsresultatet for 2021. Når nå endelige tall foreligger viser det at skatteinntektene blir vesentlig høyere enn det som ble rapportert i 2. tertialrapport.

Hensyntatt skattetall for november gir oppdatert årsprognose for skatteinngangen en forbedring mot revidert budsjett i 2.tertial på 110 millioner kroner. Hensyntatt oppjusteringene i 1. og 2. tertial gir dette en økning på om lag 190 millioner kroner mot opprinnelig budsjett 2021. At inntektene stiger så mye er uventet. Drammen kommune bruker KS sin beregningsmodell som tar utgangspunkt i Finansdepartementets anslag for skatteinngangen. Finansdepartementets anslag har truffet svært dårlig på skatteutviklingen i 2021. Regjeringen har både ved fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett og fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022 oppjustert kommunenes skatteanslag med til sammen 7,7 milliarder kroner. Basert på nasjonal skatteinngang per november anslås merinntekter på ytterligere 2-2,5 milliarder på årsbasis. Den kommunale skattøren ble kraftig oppjustert for 2021 som følge av stor usikkerhet knyttet til utviklingen av norsk økonomi. Den betydelige merinntekten må ses i forhold til at den faktiske utviklingen av norsk økonomi har gått langt bedre og raskere enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet for 2021.

Årsprognosen tilsier at kommunekassen vil få et netto driftsresultat i overkant av 200 millioner kroner (tilsvarer en resultatgrad på om lag 2,5 prosent av brutto driftsinntekter). Dette er en forbedring på 190 millioner kroner mot anslaget i 2.tertial rapport. Som nevnt over forklares 110 millioner kroner med økt skatt. I tillegg forventes merinntekter fra rammetilskuddet (inntektsutjevning), integreringstilskudd og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger på 5,5 millioner kroner. Sentrale utgiftsposter anslås å bli 32,5 millioner kroner lavere enn budsjettet, først og fremst som følge av for høy avsetning til lønnsreserven. Innenfor finansområdet forventes høyere renteinntekter på om lag 5 millioner kroner.

I tillegg anslås mindreforbruk i programområdene på 37 millioner kroner etter avsetning av ubrukte øremerkede tilskudd¹. Dette henger sammen med vakanser innenfor flere programområder, aktiviteter som ikke er blitt gjennomført som følge av pandemien og at skolene budsjetterer med et mindreforbruk for å kunne overføre noe til 1. halvår neste år og kunne tilpasse driften til nye økonomiske rammer fra skolestart til høsten. De vakante stillingene er planlagt besatt, og det forventes at aktiviteter som er utsatt eller avlyst i 2021, blir gjenopptatt og gjennomført når pandemien tillater det. Mindreforbruket på 37 millioner kroner utgjør mindre enn 1 prosent av programområdenes budsjett og betyr i realiteten at programområdene ligger på budsjett.

Programområdene ble kompensert med 89,6 millioner kroner til dekning av utgifter knyttet til pandemien i 2. tertial. Sistnevnte ble i sin helhet finansiert med ekstra inntekter kommunen mottar fra staten. Det er ved behandlingen av 2. tertialrapport avsatt nesten 40 millioner kroner til finansiering av programområdenes merutgifter til koronaberedskap i 3. tertial. Oppdatert prognose tilsier at denne avsetningen vil være tilstrekkelig. Som tidligere forutsettes at kommunens utgifter til vaksinasjon i sin helhet finansieres av staten. Det vises for øvrig til egen omtale av økonomiske konsekvenser av pandemien lenger ut i rapporten.

---

¹ Øremerkede tilskudd i denne sammenheng er tilskudd til konkrete formål fra staten med flere. Ubrukte bevilgninger må avsettes til bundne fond ved årsavslutning.

Som varslet i 2. tertialrapport kan ikke kommunene forvente tilsvarende inntektsnivå i årene som kommer. Dette er begrunnet med at årets merinntekter ikke videreføres i det økonomiske opplegget for kommunene de kommende årene, og må anses som ekstraordinære inntekter for 2021. Selv om det er erfart at anslagene fra finansdepartementet ikke alltid treffer like godt, er dette det beste estimatet for skatteanslaget. Det vil derfor måtte påregnes en viss usikkerhet til estimatet som legges til grunn i budsjetteringen av skatteanslaget. Det er likevel et historisk stort avvik i forhold til de opprinnelige forutsetningene i statsbudsjettet i 2021.

Siden merinntektene ikke videreføres i 2022 vil rådmannen understreke at den kraftige merinntekten i 2021 ikke vil løse de langsiktige økonomiske utfordringer i kommunen. Det er derfor fortsatt nødvendig å tilpasse kommunens driftsnivå til et lavere inntektsnivå, i tråd med det som er lagt inn i handlings- og økonomiplanen for 2022-25. Resultatforbedringen vil derimot gi rom for større avsetning til disposisjonsfondet enn det som følger av revidert budsjett. Foreløpige anslag tilsier at disposisjonsfondet ved utgangen av 2021 vil kunne bli 100-150 millioner kroner høyere enn anslått i handlings- og økonomiplan 2022-25. Dette gjør det mulig å egenfinansiere en større del enn tidligere antatt av merutgiftene knyttet til blant annet bybrua og nytt sykehjem i Krokstadelva. Dette vil bidra til å redusere behovet for låneopptak og fremtidig rente- og avdragsbelastning på kommunens driftsbudsjett. Rådmannen kommer tilbake til dette i forbindelse med varslet sak på nyåret der det også tas hensyn til endringene i kommuneøkonomien i vedtatt statsbudsjett.

Tabellen nedenfor viser status for hovedstørrelser i kommunekassens driftsregnskap per utgangen av oktober.

Hovedstørrelser i Drammen kommunekasses driftsregnskap per oktober 2021

Beløp i 1000 kroner	Regnskap hiå 2021	Revidert hiå 2021	Avvik hiå 2021	Avvik 2021 ex. covid-19	Revidert budsjett 2021	Årsprognose avvik
Skatt og rammetilskudd	-5 287 711	-5 223 115	64 596	64 596	-6 211 984	112 000
Andre sentrale inntekter	-173 865	-196 180	-22 315	0	-269 854	3 500
Sentrale utgifter – pensjon mv	502 246	507 387	5 141	5 141	787 966	32 500
Programområdenes rammer	4 581 556	4 618 308	36 753	62 970	5 554 887	37 000
Finansielle poster	63 275	55 112	-8 163	-8 163	126 965	5 000
Netto driftsresultat	-314 499	-238 488	76 012	124 544	-12 020	190 000
<i>Resultatgrad*</i>					0,13 %	
<i>Årsoppgjørdisposisjoner</i>						
Bruk/avsetning disposisjonsfond	0	0	0	0	-69 078	
Bruk/avsetning bunde fond	4	0	-4	0	0	
Bruk/avsetning VA-fond	0	0	0	0	12 298	
Overført til investeringsregnskapet (egenfinansiering)	0	0	0	0	68 800	
Årsresultat	-314 495	-238 488	76 008	124 544	0	190 000

*) Resultatgrad angir netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

Det er i det etterfølgende gitt en nærmere omtale av kommunekassens driftsregnskap per oktober. Fullstendig hovedoversikt følger til slutt i rapporten.

Økonomiske konsekvenser av pandemien

Siden 12. mars 2020 har Drammenssamfunnet vært sterkt påvirket av pandemien, med ulik grad av nedstengning og andre restriksjoner. Dette har for Drammen kommune representert store merutgifter som hittil langt på vei har vært dekket opp av de statlige kompensasjonsordningene.

Økonomiske konsekvenser av pandemien for 2021

Økonomiske effekter av pandemien

Tall i hele kroner	Korona beredskap 1.tertial. 2021	Korona beredskap (mai-august)	Korona beredskap september-oktober	Anslag for resten av året korona beredskap (nov-des)	SUM korona beredskap 2021	Vaksinasjons-utgifter 1.tertial	Vaksinasjon (mai-august)	Vaksinasjon september-oktober	Anslag for resten av året Vaksinasjon (sept-des)	Sum Vaksinasjon 2021
P01 Skole	10 488 797	14 528 603	1 207 000	1 207 000	27 431 400	-	247 154	-	-	247 154
P02 Barnehager	6 091 625	5 800 000	1 076 576	1 000 000	13 968 201	-	-	-	-	-
P03 Forebyggende tjenester	245 000	-	-	100 000	345 000	1 347 036	3 987 699	2 327 548	100 000	7 762 282
P04 Helse	25 974 324	17 065 544	7 606 066	6 860 124	57 506 058	2 702 928	6 983 405	5 610 498	3 228 136	18 524 966
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	1 855 787	854 117	186 264	400 000	3 296 168	227 486	325 826	137 237	137 237	827 786
P06 Institusjoner og hjemmetjenester	44 741 123	25 161 984	2 665 815	16 404 185	88 973 107	1 483 430	847 280	1 352 771	695 000	4 378 481
P07 Rus og psykisk helse	68 000	78 512	7 000	7 000	160 512	2 185 000	1 442 931	2 704 000	235 000	6 566 931
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	14 273	80 959	10 420	-	84 812	191 237	1 198 697	680 896	150 000	2 220 830
P09 Kultur, fritid og idrett	4 141 574	387 574	-	1 205 000	4 959 000	565 353	1 627 647	-	750 000	2 943 000
P11 Utbygging og samferdsel	4 168 950	2 904 192	565 875	435 000	8 074 017	200 847	666 906	-	580 000	1 447 753
P13 Arealplan og miljø	-	1 300 000	-	-	1 300 000	-	-	-	-	-
P14 Ledelse, styring og administrasjon	23 501	181 332	-	-	204 833	906 399	636 516	-	530 000	2 072 915
P15 Samfunnsikkerhet	-	-	-	-	-	58 880	-	-	-	58 880
P16 Næringsutvikling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P18 Politisk styring (Teknisk infrastruktur i lokaler Mjøndalen)	42 592	234 269	-	-	276 861	-	-	-	-	-
P19 - sentrale poster (renholdtjenester)	1 705 012	1 018 653	-	1 400 000	4 123 665	-	-	-	-	-
Sum tjenesteområder	99 560 558	68 820 591	13 304 176	29 018 309	210 703 634	9 868 595	17 964 061	12 812 950	6 405 373	47 050 979
Drammensbadet KF - Tilskudd fra P09	800 000	2 800 000	-	2 200 000	5 800 000	-	-	-	-	-
Drammens scener - Tilskudd fra P09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hermansentret KF - Tilskudd fra P06	146 000	-	100 000	-	246 000	-	-	-	-	-
Sum eierskap	946 000	2 800 000	100 000	2 200 000	6 046 000	-	-	-	-	-
Sum tjenesteområder og eierskap	100 506 558	71 620 591	13 404 176	31 218 309	216 749 634	9 868 595	17 964 061	12 812 950	6 405 373	47 050 979
Rammetilskudd - økt innbyggertilskudd	-83 200 000	-18 900 000	-	-	-102 100 000	-23 746 000	-	-	-	-23 746 000
Rammetilskudd ekstra ordinære skjønnsmidler*	-24 300 000	-34 700 000	-	-37 000 000	-96 000 000	-	-	-	-	-96 000 000
Økt rammetilskudd kontroll smittevern	-2 000 000	-	-	-	-2 000 000	-	-	-	-	-2 000 000
Tilførsel vedtatt i 2.tertial (egne midler)	-	-	-	-	-12 000 000	-	-	-	-	-
Sum sentrale poster og finansiering	-109 500 000	-53 600 000	0	-37 000 000	-212 100 000	-23 746 000	0	0	0	-23 746 000
Netto regnskap pandemien	-8 993 442	18 020 591	13 404 176	-5 781 691	4 649 634	-13 877 405	17 964 061	12 812 950	6 405 373	23 304 979
Resultat	-8 993 442	18 020 591	13 404 176	-5 781 691	4 649 634	-13 877 405	17 964 061	12 812 950	6 405 373	23 304 979

*) Tildelt totalt 96 millioner kroner. Budsjettforutsetning er 100 millioner kroner

Årsprognosen for merutgifter knyttet til pandemien er henholdsvis 216,7 og 47 millioner kroner for korona beredskap og vaksinasjon. Rådmannen har lagt til grunn at behovet for egenfinansiering av denne merutgiften er på 12 millioner kroner, som er avsatt i 2.tertial.

Ordinær beredskap

Pandemien har fortsatt betydelige konsekvenser for kommunens økonomi. Rådmannen kompenserte programområdene med 100,5 millioner kroner i 1.tertial og videre 71,6 millioner kroner i 2.tertial 2021. De økonomiske utfordringene fordeler seg på inntektstap knyttet til pandemien og merutgifter forbundet med smitteverntiltak.

Det ble tidligere meldt inn en årsprognose i 2.tertial i forbindelse med merutgifter knyttet til korona beredskap på 216 millioner kroner. Basert på tall per oktober opprettholdes denne årsprognosen. I 2.tertial ble det forutsatt at smittetrykket skulle avta i takt med at stadig flere innbyggere blir vaksinert og at programområdene følger nedtrappingsplan for 2. halvår. Med den senere tids smittetrykk vil anslagene være usikre. Prognosen for hvordan de økonomiske konsekvensene av pandemien vil utvikle seg resten av året, er usikker.

Drammen kommune har hittil i år fått tildelt skjønnsmidler på 96 millioner kroner via statsforvalteren. Det budsjetterte anslaget var på 100 millioner kroner, og viser således et avvik på 4 millioner kroner. Det forventes imidlertid at Stortinget vil bevilge ytterligere midler til dekning av merutgifter i forbindelse nysaldering av Statsbudsjett 2021.

Det er krevende å rapportere faktiske besparelser innenfor et programområde, men der det har vært mulig, har programområdene rapportert inn netto merutgifter som følge av pandemien. Det betyr at programområdene rapporterer kostnader med fratrukk for besparelser. Besparelser kan være i form av lavere vikarutgifter, reduserte utgifter til kurs, konferanser og reiser eller lavere utgifter til arrangementer og aktivitet i ordinær drift.

Som nærmere omtalt under sentrale inntekter lenger ut i rapporten er det foreslått 750 millioner kroner i ekstraordinært rammetilskudd til dekning av kommunenes utgifter til koronaberedskap. Fordeling av disse midlene er ikke klar, men det anslås at Drammen vil motta i størrelse 10-15 millioner kroner fra denne bevilgningen.

Vaksinasjon

Drammen kommunes merkostnader knyttet til vaksinasjon per 1. tertial var på 9,8 millioner kroner og ut over det påløp ytterligere 18 millioner kroner i 2. tertial. Per 2.tertial var det påløpt totalt 27,8 millioner kroner til korona vaksinasjon, som er fullt ut kompensert.

I 2.tertial ble det meldt inn et anslag for hele året knyttet til merutgifter i forbindelse med vaksinasjon på 41,8 millioner kroner. I oktober har imidlertid dette anslaget økt til 47 millioner kroner. Økning skyldes høy aktivitet i vaksineringen og en kostbar løsning gjennom Helseboka som er IT-løsningen for håndtering av sms ved vaksinasjon. Det samarbeides med KS for å avslutte Helseboka og gå over til gode nok nasjonale løsninger så snart de er på plass. Drammen kommune har hittil mottatt 23,7 millioner kroner i kompensasjon for utgifter til vaksinasjon. Det forventes at resterende utgifter også kompenseres.

Sentrale poster

Skatt og rammetilskudd

Inntekts- og formuesskatt

Som følge av høyere skatteinngang i Drammen mot slutten av 2020 enn forutsatt ved utarbeidelsen av budsjettet krevde kommunens skatteanslag en vekst på 5,8 prosent målt mot faktisk skatteinngang i fjor. På landsbasis ble fjorårets skatteinngang noe lavere enn lagt til grunn i statsbudsjettet for 2021, og det vedtatte skatteanslaget krever derfor en vekst på 7,0 prosent.

I revidert nasjonalbudsjett ble anslaget for kommunenes skatteinntekter i 2021 oppjustert med 2,7 milliarder kroner, tilsvarende en økning av vekstanslaget med 1,6 prosentpoeng. Ved behandlingen av 1. tertialrapport 2021 vedtok kommunestyret å oppjustere Drammens skatteanslag tilsvarende, fra 5,8 til 7,4 prosent vekst. Dette utgjorde en oppjustering av årets skatteanslag med 47,7 millioner kroner. Som følge av fortsatt god skatteinngang både lokalt og nasjonalt foreslo rådmannen en ytterligere oppjustering av kommunens skatteinntekter med 33,5 millioner kroner i 2. tertialrapport. Dette tilsvarer en oppjustering av årets skattevekst til 8,6 prosent. Ved fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022- som ble publisert etter at rådmannen hadde lagt fram forslaget til 2. tertialrapport - la regjeringen Solberg til grunn en oppjustering av kommunenes skatteinntekter i år med 5 milliarder kroner utover anslaget i revidert nasjonalbudsjett, tilsvarende en vekst på 11,6 prosent i år.

Kommunenes skattevekst har fortsatt å holde seg høy gjennom høsten. I den videre omtalen har rådmannen valgt å inkludere Drammens skatteinngang i november. Dette er normalt årets største skattemåned hvor det i tillegg til ordinære terminforfall også legges inn korrigert fordelingstall samt avregning av marginavsetningen for foregående skatteår. Det foreligger foreløpig ikke nasjonale skattetall for november.

Som det fremgår av figuren nedenfor er kommunens skatteinngang i november svært høy med en vekst på 15,2 prosent i forhold til samme måned i fjor (som også lå høyt). I tillegg til fortsatt høy vekst i inntekter fra forskuddstrekk og forskuddsskatt har både korrigert fordelingstall og avregning av marginavsetningen bidratt til betydelig merinntekter. Akkumulert skatteinngang per utgangen av

november viser etter dette en vekst på 12,6 prosent. Dette er et prosentpoeng høyere enn det oppjusterte nasjonale skatteanslaget i statsbudsjett 2022.

Kommunenes skatteinntang på landsbasis viser per utgangen av oktober en vekst på 13,1 prosent. Dette er 1,1 prosentpoeng høyere enn Drammen kommunes skattevekst per oktober.

Akkumulert skattevekst per måned 2021

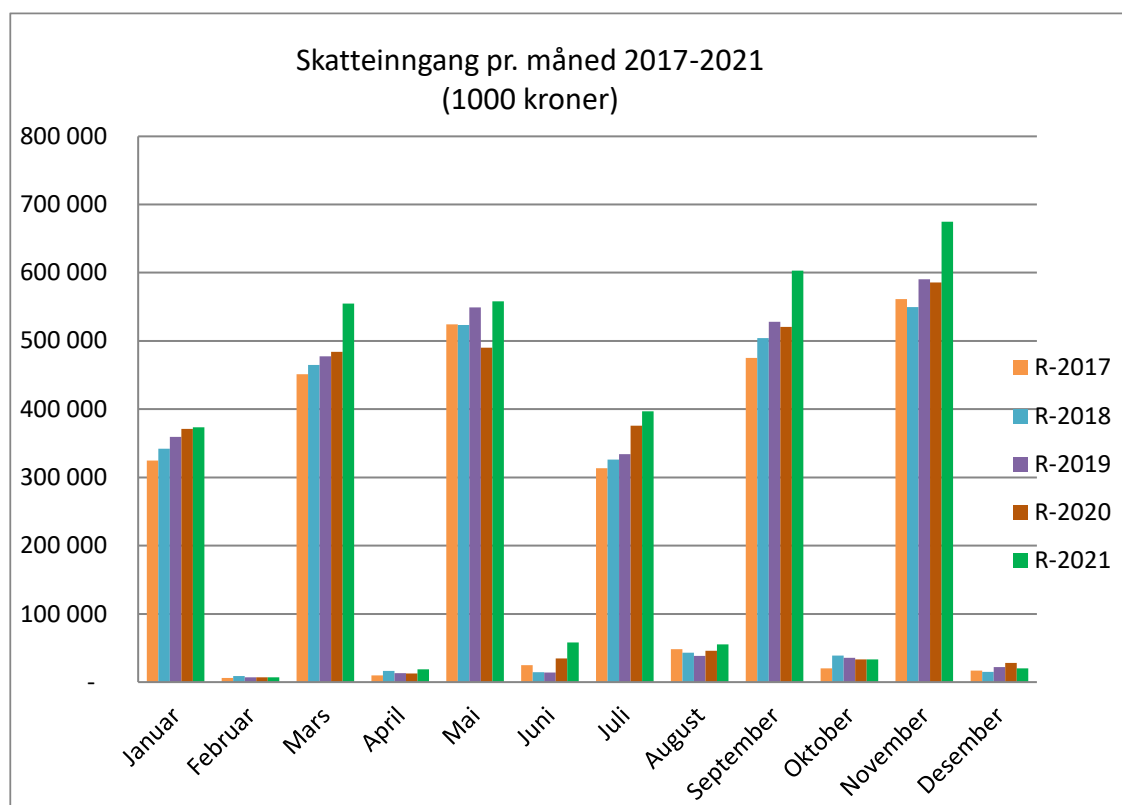
	Vedtatt budsjett 1)	RNB/ 1. tertial 2021 2)	2022/ 2. tertial 2021 3)	Jan	Feb	Mar	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept	Okt.	Nov
Regnskap Drm. kommune	5,8 %	7,4 %	8,6 %	0,7 %	0,8 %	8,5 %	9,1 %	10,9 %	12,2 %	10,9 %	11,1 %	12,1 %	12,0 %	12,6 %
Regnskap landsbasis	7,0 %	8,6 %	11,6 %	0,7 %	1,0 %	8,0 %	8,4 %	10,3 %	12,3 %	11,0 %	11,7 %	13,4 %	13,1 %	

1) Budsjettert skatteinntang i 2021 målt i forhold til faktisk skatteinntang i 2020

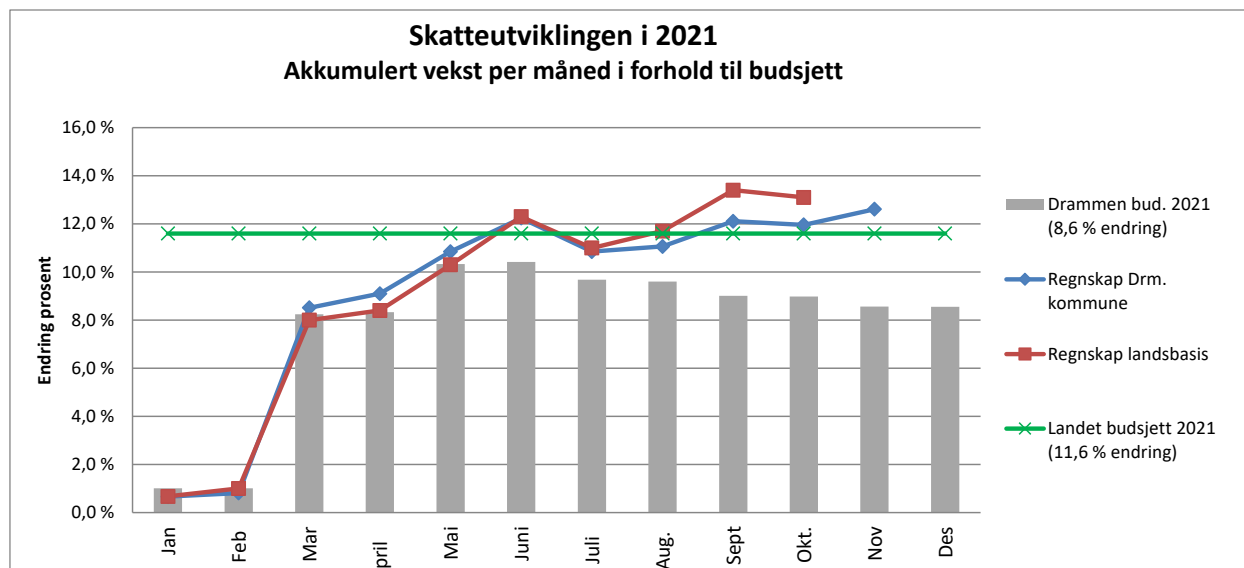
2) Nye skattevekstanslag, basert på RNB 2021 (nasjonalt) og 1. tertialrapport 2021

3) Nytt nasjonalt skatteanslag i statsbudsjett 2022 og lokalt anslag i 2. tertialrapport 2021

Drammen kommunes skatteinntang per måned 2017-2021

Akkumulert skattevekst per måned – målt mot revidert budsjett

I forhold til det oppjusterte skatteanslaget i 2. tertialrapport er Drammens skatteinntekter per oktober nesten 61 millioner kroner høyere enn budsjettet. Basert på et nøkternt anslag for skatteinntekten i desember – som er en beskjeden skattemåned – anslår rådmannen at kommunens skatteinntekter på årsbasis vil bli om lag 3 354 millioner kroner – tilsvarende en vekst på 12,2 prosent i forhold til 2020. Dette er 110 millioner kroner høyere enn lagt til grunn i revidert årsbudsjett.

De betydelige merinntektene både nasjonalt og for Drammen kommune må ses i forhold til pandemien og stor usikkerhet knyttet til utviklingen i norsk økonomi ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021. For å sikre kommunene tilstrekkelige frie inntekter i 2021 vedtok Stortinget en kraftig økning i den kommunale skattøren (fra 11,1 til 12,15 prosent). Med den positive utviklingen norsk økonomi har hatt i år har imidlertid økningen i den kommunale skattøren bidratt til vesentlig høyere skatteinntekter enn forutsatt.

Rådmannen vil understreke at årets merskatteinntekter ikke er videreført i det økonomiske opplegget for 2022. Det minnes også om at den kommunale skattøren for 2022 nedjusteres med 1,2 prosentpoeng (til 10,95 prosent), og dermed vil være 0,15 prosentpoeng lavere enn skattøren i 2020.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet viser per oktober en merinntekt på 3,8 millioner kroner i forhold til periodisert budsjett. Merinntekten kan i sin helhet tilskrives høyere inntektsutjevning enn budsjettet for perioden januar – august. Dette skyldes i stor grad høyere inntektsutjevning enn forutsatt. Drammen kommune har i denne perioden hatt skatteinntekt per innbygger på 92,4 prosent av landsgjennomsnittet, mens budsjettforutsetningen er 92,9 prosent. Basert på en forutsetning av om den nasjonale skatteveksten i 2021 blir på 13,0 prosent vil Drammen ha skatt per innbygger på 93 prosent av landsgjennomsnittet. Dette vil gi en merinntekt fra inntektsutjevningen på 2 millioner kroner.

Foreslåtte endringer i rammetilskuddet for 2021

I forbindelse med Stortingets nysaldering av statsbudsjettet for 2021 er det foreslått økninger i kommunenes rammetilskudd for inneværende år på 900 millioner kroner. Fordelt etter hovedkostnadsnøkkelen vil dette gi Drammen kommune en økning i rammetilskuddet på cirka 16 millioner kroner. Det er imidlertid foreløpig ikke avklart hvor mye av denne økningen som faktisk vil tilfalle Drammen kommune, da midlene delvis vil fordeles etter særskilte kriterier.

- Koronapandemien – tilleggsbevilgning til kommunene for 2. halvår. Det foreslås en tilleggsbevilgning på 750 mill. kroner utover det som tidligere er bevilget for å kompensere for kommunenes merutgifter. Det

legges opp til bevilgningen fordeles delvis etter kostnadsnøkkelen, og delvis til kommuner med særskilt store behov (tabell C i inntektssystemet). Informasjon gitt av statsforvalterne vil inngå i beslutningsgrunnlaget for fordelingen.

- Koronapandemien – kommunale merutgifter i forbindelse med gjennomføring av stortingsvalget. Arbeidsgruppen som kartlegger kommunesektorens merutgifter og inntektsbortfall som følge av koronapandemien, har anslått kommunenes merutgifter til gjennomføringen av stortingsvalget til om lag 50 mill. kroner. Det foreslås på denne bakgrunn en bevilgning på 50 mill. kroner til dekning av kommunenes merutgifter til valg gjennomføringen. Det er ikke angitt fordelingsnøkkel for denne bevilgningen.
- Kommunale merutgifter til sosialhjelp som følge av høye strømpriser. Det foreslås en tilleggsbevilgning over rammetilskuddet med 100 mill. kroner for å dekke forventede merutgifter til sosialhjelp som følge av høye strømpriser. Bevilgningen vil bli fordelt særskilt til kommunene i fylkene Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Innlandet, Oslo og Viken, samt Røros.

Det forventes at disse inntektene vil bli overført til kommunene gjennom ekstraordinær utbetaling av rammetilskudd i slutten av desember.

Andre sentrale inntekter

Integreringstilskudd

På grunnlag av IMDi anmodning vedtok kommunestyret ved behandlingen av økonomiplan 2021-2024 å bosette 58 personer i år, hvorav fire plasser forbeholdes enslige mindreårige flyktninger. Det er per utgangen av oktober bosatt 52 personer – herav fem enslige mindreårige flyktninger. I tillegg har 11 personer kommet på familiegjenforening.

Bosatte flyktninger per oktober 2021

	Antall bosatt per okt. 2021	Vedtak 2021	Andel av vedtak
Voksne og barn i familie	47	54	87,0 %
Enslige mindreårige	5	4	125,0 %
Sum bosatte	52	58	89,7 %
Familiegjenforening	11		
Sum bosatt inkl. familiegjenforening	63		

Inntektene fra integreringstilskudd er per oktober 18,2 millioner kroner lavere enn budsjettet. Dette skyldes forsinket utbetaling av tilskudd både for år 1 og år 2-5 fra IMDi. Tilskuddsbeløpene er i stor grad mottatt i november, men det er fortsatt noe etterslep for år 1-tilskuddet. Forutsatt at vedtatt bosetting i 2021 gjennomføres antas inntektene fra år 1-tilskudd å bli som budsjettet.

Tilskudd for år 2-5 kan gå mot en merinntekt på om lag 2 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad inntekter som følge av tilflytting av tilskuddsberettigede personer i løpet av året.

Drammen kommune har i tillegg mottatt 1,1 millioner kroner i ekstra tilskudd fra IMDi til forlenget periode for introduksjonsprogram og norskopplæring som følge av pandemien. Disse inntektene er forutsatt disponert etter behov og tas således ikke med i årsprognosen. Alternativt vil disse midlene bli avsatt til bundet fond hvis de ikke disponeres i år.

Særtilskudd enslige mindreårige flyktninger

Inntektene fra tilskudd til enslige mindreårige flyktninger er per oktober 4,1 millioner kroner lavere enn budsjettet. Dette skyldes at tilskuddet for 3. termin ført er utbetalt fra IMDi i november. Termintilskuddet er noe økt fra og med 2. kvartal som følge av tilflyttede personer. Det forventes at inntektene på årsbasis minst vil 1-2 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Sentrale utgifter

Lønnsreserve

Årets lønnsreserve ble ved behandlingen av 1. tertialrapport oppjustert med 20 millioner kroner basert på antatt økning av lønnsveksten fra 2,2 til 2,7 prosent. I tillegg vedtok kommunestyret ved behandlingen av 1. tertialrapport å tilføre lønnsreserven ytterligere 5 millioner kroner til lønnsharmonisering i etterkant av kommunesammenslåingen. Lønnsreserven utgjør etter dette 110,3 millioner kroner.

De lokale forhandlingene i årets lønnsoppgjør ble først avsluttet i slutten av oktober. Det har således tatt tid å få oversikt over virkningene av årets oppgjør. Ved utarbeidelsen av handlings- og økonomiplan 2022-2025 fastslo imidlertid rådmannen at årets lønnsreserve var for beregnet for høyt, og beløpet som ble videreført til 2022 ble nedjustert med 14 millioner kroner. Når det aller meste av årets lønnsoppgjør nå er kjent ligger det an til ytterligere besparelser i årets lønnsreserve. Årsprognosen tilsier et mindreforbruk i størrelse 25- 30 millioner kroner.

Husleie og renhold

Sentrale poster for husleie og kjøp av renholdstjenester fra Drammen Eiendom KF viser per oktober en mindreutgift på 3,3 millioner kroner. På årsbasis forventes utgiftene til husleie å bli noe lavere enn budsjettet, blant annet som følge av noe senere iverksetting av ny husleie for ferdigstilte prosjekter enn forutsatt i budsjettet. Utgifter til kjøp av renholdstjenester forventes å bli noe høyere enn budsjettet. På årsbasis legges til grunn at utgifter til husleie og renhold vil bli om lag 5 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Sentrale pensjonsposter

Anslaget for sentrale pensjonsposter opprettholdes på samme netto nivå som lagt til grunn i 2. tertialrapport. DKP har varslet noe høyere reguleringspremie som følge av Stortingets vedtak om ytterligere økning i alderspensjoner mv. for 2021. Det forventes at dette vil gi tilsvarende økning i premieavviket, og dermed ikke får resultat effekt i år.

Ved behandlingen av 2. tertialrapport ble det lagt opp til ekstra bruk av premiefond i KLP med 10 millioner kroner. Det har imidlertid vist seg at denne beslutningen ble fattet for sent til å kunne motregnes mot årets premiebetaling. Rådmannen derfor til grunn at bruk av KLPs premiefond i 2022 kan økes tilsvarende. For inneværende år vil redusert bruk av premiefondet motsvares av høyere premieavvik, og vil således ikke få resultat effekt.

Rådmannen minner for øvrig om at forutsetningene rundt de sentrale pensjonspostene som vanlig er beheftet med betydelig usikkerhet fram til endelige aktuarberegninger for 2021 foreligger i løpet av januar.

Finansielle poster

Kommunekassens regnskap viser per oktober et netto mindreforbruk fra finansielle poster eksklusiv utbytte på 8,6 millioner kroner, hvilket er på nivå med det som ble rapportert ved 2.tertial. Til tross for økte rentekostnader knytter mindreforbruket seg til høyere renteinntekter enn budsjettert fra ordinære bankinnskudd og plasseringer. Kommunens likviditet er fortsatt god.

Utviklingen i rentemarkedene følger i hovedsak de prognosene som ble lagt ved behandlingen av 2.tertialrapport, og det henvises til egen finansrapport som ble fremlagt samtidig.

Rådmannen anslår en samlet netto besparelse innenfor finansområdet i størrelsesorden 3 - 7 millioner kroner i år. Det knytter seg imidlertid usikkerhet til hva som vil bli kommunens samlede avdragsbelastning i 2021, og prognosen forutsetter at årets avskrivninger både i kommunekassen og Drammen Eiendom KF er i henhold til budsjett.

Renteutviklingen i 2021

Norges Banks besluttet på rentemøte 22.september å øke styringsrenten til 0,25 prosent. Denne renten ble videreført i rentemøte den 4.november, men med signal om at styringsrenten mest sannsynlig vil bli satt opp i desember. Stigende rentenivå forventes å gi høyere renteutgifter i Lånefondet, men det er kun netto rente på eksponert gjeld som vil få en effekt i kommuneregnskapet på kort sikt. Stigende rente vil samtidig gi høyere renteinntekter fra innestående likviditet og plasseringer, høyere rentekompensasjon fra Husbanken samt høyere gebyrer på selvkost som følge av høyere kalkulatorisk rente. Høyere rentenivå er hensyntatt i Handlings- og økonomiplan 2022-25.

Status lånegjeld

Lånegjelden i Drammen kommunes Lånefond var per 1. januar 2021 på 8 877,4 millioner kroner. Ved utgangen av oktober var Lånefondets gjeld økt til om lag 8 944,8 millioner kroner etter avdragsbetaling på 233,6 millioner kroner og nytt låneopptak på 300 millioner kroner. Per oktober utgjør andel lån som er rentesikret om lag 45%. Dette er innenfor vedtatt rentesikringsstrategi. Sikringsandelen vurderes fortløpende i forbindelse med refinansieringer og nye låneopptak, med utgangspunkt i renteutviklingen i markedet og behovet for å sikre tilstrekkelig forutsigbarhet i fremtidige finanskostnader.

Likviditet

Kommunen har per 31. oktober om lag 667 millioner kroner innestående på ordinær driftskonto, i tillegg til drøye 500 millioner kroner plassert på høyrente konto til noe gunstigere rente hos hovedbankforbindelsen Sparebank1 SR-bank. Ved utgangen av oktober har kommunen fortsatt også 100 millioner kroner plassert i likvide pengemarkedsfond. Det har i perioden ikke vært behov for å gjøre trekk på kommunens kassekreditt på total 400 millioner kroner. Kommunens likviditet vurderes per utgangen av oktober å være solid.

Status startlån

Drammen kommune har søkt Husbanken og fått utbetalt 450 millioner kroner til startlån for 2021. I tillegg gjenstår om lag 63 millioner kroner i ubrukte lånemidler fra 2020. Det er per oktober utbetalt startlån for til sammen 284,7 millioner kroner, hvilket er noe lavere enn på samme tidspunkt i fjor, hvor samlet utbetaling var på 313,2 millioner kroner. Samlet utbetaling til startlån i 2021 synes per oktober å ligge godt innenfor årets låneopptak i Husbanken med tillegg av ubrukte lånemidler. Rådmannen varslet i 2. tertialrapport at det må forventes ubrukte lånemidler i størrelse 100 -150 millioner kroner per utgangen av 2021.

Startlån – status per oktober 2021

Status startlån per juli	2021	2020
Utbetalte startlån (mill.kr)	284,7	313,2
Forhåndsgodkjent og innvilget startlån (mill.kr)	194,4	85
Antall søknader	816	899
Lån på restanseliste	112	124
Lån til inkasso	17	24

Utbytte

Utbytte fra aksjeselskap og utgjør på årsbasis 119,1 millioner kroner. I tillegg har kommunen mottatt utbytte fra Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS på 9,4 millioner kroner (gjelder næringsavfall). Mindreinntekt per oktober skyldes at utbytte fra Drammen kommune Eiendomsutvikling AS og D-park AS på henholdsvis 15 og 2 millioner kroner er inntektsført i november.

Kommunens tjenesteområder

Regnskapstall per oktober 2021 (i hele 1000 kroner)					
Programansvar	Beløp	Rev. bud	Avvik	Avvik eksl. Covid 19	Årsprognose
P01 Skole	831 995	855 463	23 468	24 675	16 000
P02 Barnehager	671 510	689 758	18 248	19 325	5 000
P03 Forebyggende tjenester	281 406	283 859	2 453	4 780	6 500
SUM Hovedutvalg for Oppvekst og utdanning	1 784 911	1 829 080	44 169	48 780	27 500
P04 Helse	324 503	308 168	-16 335	- 3 119	- 5 000
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	308 357	307 233	-1 124	- 800	- 2 000
P06 Hjemmetjenester og institusjon	996 589	975 333	-21 256	- 17 138	- 7 500
P07 Rus og psykisk helse	133 498	139 021	5 523	8 234	4 000
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	299 394	296 457	-2 938	- 2 267	-
SUM Hovedutvalg for Helse, sosial og omsorg	2 062 342	2 026 212	-36 130	-15 090	- 10 500
P09 Kultur, fritid og idrett	222 304	226 620	4 316	4 316	-
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	1 415	1 967	552	552	600
SUM Hovedutvalg for Kultur, idrett og frivillighet	223 719	228 586	4 867	4 867	600
P11 Utbygging og samferdsel	102 879	105 632	2 753	3 319	-
P12 Vann, avløp og renovasjon	- 90 384	- 90 080	303	303	-
P13 Arealplan og miljø	37 588	44 429	6 841	6 841	6 000
SUM Hovedutvalg for Tekniske tjenester	50 083	59 980	9 897	10 463	6 000
P14 Ledelse, styring og administrasjon	288 145	298 068	9 924	9 924	12 500
P15 Samfunns-sikkerhet	72 190	73 467	1 277	1 277	1 400
P16 Næringsutvikling	60 113	62 406	2 293	2 293	-
P18 Politisk styring	40 054	40 509	455	455	- 500
SUM Formannskap	460 501	474 450	13 949	13 949	13 400
Sum P01-P18	4 581 556	4 618 308	36 753	62 970	37 000

*Periodiseringsfeil og manglende tekniske justeringer fremkommer ikke av tabellen

Korrigert for pandemirelaterte merkostnader viser regnskapet per oktober 2021 et samlet mindreforbruk for programområdene på 63 millioner kroner. Samlet årsprognose er beregnet til et mindreforbruk på 37 millioner kroner. Den økonomiske situasjonen vedrørende programområdene er i hovedsak positiv. De fleste programområder er i balanse eller viser et mindreforbruk per oktober. Dette samsvarer med resultater og prognoser som ble meldt i forbindelse med 1. og 2. tertialrapport.

Det er imidlertid enkelte programområder som fortsatt er i en krevende økonomisk situasjon og som melder ytterligere negativt avvik i forhold til årsprognosen som ble meldt i forbindelse med 2 tertial rapport:

Programområde 06 Hjemmetjenester og institusjon har per oktober et merforbruk på 17,1 millioner kroner. Det er en forventet nedgang i inntekter av ressurskrevende brukere på om lag 2 millioner kroner. I tillegg er det stor pågang av pasienter fra sykehuset med det resultat at det blir flere overliggerdøgn enn forutsatt. Fortsatt høyt sykefravær og press på vikarbruk gjør også situasjonen krevende. Det har tatt lenger tid enn forutsatt å få resultater i samsvar med målene i prosjekt Balanse 2021. Det er imidlertid en forbedring i lønnsutviklingen innenfor programområdet, noe som bidrar til en positiv avviksutvikling for programområdet. Årsprognose for programområdet er beregnet til et merforbruk på 7,5 millioner kroner.

Programområde 04 Helse har per oktober et merforbruk eksklusive pandemikostnader på 3,1 millioner kroner. Programområdet har merforbruk på både lønn og drift. Det er fortsatt store utfordringer med å få ansatt kvalifisert helsepersonell til Drammen helsehus og Drammen legevakt. For å opprettholde kvalitet i tjenesteleveransen er både helsehuset og legevakten fortsatt avhengig av å leie inn sykepleiere fra bemanningsbyrå, som er kostbart, samt bruk av overtid for å dekke den ordinære turnusen. Det er utlyst stillinger for å dekke opp for vakanser på Drammen helsehus og Drammen legevakt. Det forventes å se noen resultater av nyansettelser i år, som vil gi mindre behov for å kjøpe dyre eksterne sykepleiertjenester. I enkelte virksomheter/avdelinger er sykefraværet meget høyt og merinntekten fra sykelønnsrefusjoner går til dekning av økte vikarkostnader. Programområdets mindreinntekt er primært knyttet til redusert reisevaksinering, og stoppet kafédrift. Dette vurderes opp mot reduserte kostnader til vaksiner og matinnkjøp ved rapportering av kostnader knyttet til pandemien i perioden.

Følgende programområder melder et ytterligere mindreforbruk i forhold til årsprognosen som ble meldt i forbindelse med 2 tertial rapport:

Programområde 02 Barnehage viser et positivt resultat på 19,3 millioner kroner når pandemikostnader er trukket fra. Det gjennomføres en revisjon av overføringer fra spesialpedagogiske tjenester i programområdet for hele året. Det er oppdaget feil i overføringene og betydelige etterslep. Det er i tillegg per oktober stor overkapasitet i forhold til areal i barnehagene. Årsprognosen er derfor beregnet til et mindreforbruk på 5 millioner kroner, men mye avhenger av resultatet av den ovennevnte undersøkelsen.

Programområde 14 Ledelse, styring og administrasjon, viser et mindreforbruk på 9,9 millioner kroner eksklusive pandemikostnader. Årsaken til mindreforbruket er i hovedsak lønnsbesparelser som følge av midlertidige vakanser og utsatte aktiviteter som følge av pandemien. Programområdet forventer et mindreforbruk i størrelsesorden 10-15 millioner kroner ved årets slutt. Dette har først og fremst sammenheng med en stram og forsiktig bruk av administrative ressurser. I tillegg er det en krevende rekrutterings situasjon, med flere ubesatte stillinger. Pandemien har også medført at øvrige driftsutgifter er lavere enn forventet.

Øvrige programområder har ingen vesentlige endringer i prognose fra 2. tertial rapport og kommenteres derfor ikke nærmere i denne rapporten.

Hovedoversikt per oktober 2021

Drammen kommunekasse - driftsregnskap oktober 2021

Beløp i 1000	Regnskap hiå	Revidert bud. hiå	Avvik hiå	Avvik hiå	Revidert budsjett	Årsprognose
	2021	2021	2021	2022 ex. Covid-19	2021	avvik
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-2 662 191	-2 601 407	60 784		-3 244 503	110 000
Rammetilskudd	-2 625 520	-2 621 708	3 812		-2 967 481	2 000
Integreringstilskudd	-43 743	-61 967	-18 224		-79 764	2 000
Tilskudd enslige mindreårige flyktninger	-15 800	-19 891	-4 091		-25 282	1 500
Rente og inv. kompensasjon fra staten	0	0	0		-18 905	
Tilskudd lokalt næringsliv	-51 160	-51 160	0		-51 160	
Overføring fra kommunale foretak	-63 161	-63 161	0		-94 742	
Sum Sentrale inntekter	-5 461 576	-5 419 295	42 281	42 281	-6 481 838	115 500
Sentrale utgifter						
Lønnsreserve	0	0	0		32 875	27 500
Husleie, renhold mv. ufordelt	505 528	508 836	3 308		610 848	5 000
Premiefond	0	0	0		-113 129	
Premieavvik	0	0	0		-238 202	
Amortisering av tidligere premieavvik	0	0	0		172 232	
Tilskudd/kontingent pensjon	3	0	-3		1 600	
Reguleringspremie pensjon	0	0	0		273 505	
Rammebevilgning covid-19 tiltak i 2021	0	0	0		39 886	
Reserveavsetning pensjon	0	0	0		10 000	
Diverse fellesutgifter (netto)	-3 286	-1 450	1 836		-1 650	
Sum Sentrale utgifter	502 246	507 387	5 141	5 141	787 966	32 500
Programområdene (før avsetninger mv.)						
P01 Skole	831 995	855 463	23 468	24 675	1 081 938	16 000
P02 Barnehager	671 510	689 758	18 248	19 325	835 003	5 000
P03 Forebyggende tjenester	281 406	283 859	2 453	4 780	362 454	6 500
P04 Helse	324 503	308 168	-16 335	-3 119	373 958	-5 000
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	308 357	307 233	-1 124	-800	331 501	-2 000
P06 Hjemmetjenester og institusjon	996 589	975 333	-21 256	-17 138	1 152 047	-7 500
P07 Rus og psykisk helse	133 498	139 021	5 523	8 234	159 067	4 000
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	299 394	296 457	-2 938	-2 267	396 222	0
P09 Kultur, idrett og frivillighet	222 304	226 620	4 316	4 316	287 254	0
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	1 415	1 967	552	552	3 307	600
P11 Utbygging og samferdsel	102 879	105 632	2 753	3 319	120 918	0
P12 Vann, avløp og renovasjon	-90 384	-90 080	303	303	-165 189	0
P13 Arealplan og miljø	37 588	44 429	6 841	6 841	53 539	6 000
P14 Ledelse, styring og administrasjon	288 145	298 068	9 924	9 924	362 015	12 500
P15 Samfunnsikkerhet	72 190	73 467	1 277	1 277	88 419	1 400
P16 Næringsutvikling	60 113	62 406	2 293	2 293	64 075	0
P17 Arbeid og inkludering			0	0	0	
P18 Politisk styring	40 054	40 509	455	455	48 360	-500
P19 Sentrale poster (interkommunalt samarbeid)		0	0	0	0	
Sum netto utgifter programområdene	4 581 556	4 618 308	36 753	62 970	5 554 887	37 000

Drammen kommunekasse - driftsregnskap oktober 2021

Beløp i 1000	Regnskap hiå	Revidert bud. hiå	Avvik hiå	Avvik hiå	Revidert budsjett	Årsprognose
	2021	2021	2021	2022 ex. Covid-19		
Finansutgifter						
Renteutgifter, provisjoner og finans	79 939	69 845	-10 094		103 542	
Avdragsutgifter	149 355	149 355	0		225 462	
Renteinntekter	-54 312	-35 588	18 724		-45 394	5 000
Overføring fra Lånefondet			0		-28 146	
Utbytte	-111 706	-128 500	-16 794		-128 500	
Netto finansutgifter	63 275	55 112	-8 163	-8 163	126 965	5 000
Netto driftsresultat (overskudd (-)/underskudd (+))*	-314 499	-238 488	76 012	102 229	-12 020	190 000
Årsoppgjørdisposisjoner						
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0		-70 778	
Avsetning disposisjonsfond	0	0	0		1 700	
Avsetning bundene fond	4	0	-4		0	
Bruk av bundene fond	0	0	0		0	
Avsetning bundne fond (VA fond)	0	0	0		12 298	
Sum avsetninger	4	0	-4		-56 780	0
Overføring til investeringsregnskapet	0	0	0		68 800	
Årsresultat (overskudd (-)/underskudd (+))	-314 495	-238 488	76 008		0	190 000